

Przebarwienia skóry na rękach

Ślady wakacji

Normalna pigmentacja skóry zależy od obecności melaniny w komórkach naskórka, zwanych keratynocytami. Melanina jest syntetyzowana z tyrozyny na drodze licznych przemian. Ma to miejsce w melanosomach, które znajdują się w melanocytach. Wytworzona melanina zostaje następnie przekazana keratynocytom. W związku z tym intensywność pigmentacji zależy od liczby melanocytów w naskórku, ich aktywności w zakresie tworzenia melanosomów i ilości melanosomów przekazywanych keratynocytom. Melanogeneza, czyli proces tworzenia barwnika skóry, jest uwarunkowana genetycznie i podlega kontroli hormonalnej. Jak wiadomo opalanie się, czyli ekspozycja skóry na promieniowanie ultrafioletowe (UV), wywołuje zwiększoną jej pigmentację. Jest ona indukowana głównie przez promienie ultrafioletowe typu B (UVB), a wzmacniana przez promieniowanie typu A (UVA). UVB zwiększa liczbę melanocytów oraz nasila syntezę melaniny i przyspiesza jej dystrybucję. Odpowiada za tzw. opóźnioną opaleniznę, widoczną po 72 godzinach od ekspozycji na słońce. Natomiast UVA wywołuje efekt natychmiastowy. Do aktywatorów melanogenezy oprócz promienio-

wania ultrafioletowego należą również stany zapalne skóry, promienie rentgenowskie i tzw. substancje o działaniu fototoksycznym i fotoalergicznym, czyli substancje zwiększające wrażliwość skóry na działanie UV.

Typy przebarwień

Wyróżniamy dwa zasadnicze typy zmian z nadmiaru barwnika w zależności od jego umiejscowienia: naskórkowe i skórne.

Hiperpigmentacje naskórkowe

Piegi to małe plamy, które najczęściej występują w skórze narażonej na promienie słoneczne. Są częstsze u osób rudych. W zimie stają się bledsze. Utrzymują się w ciągu całego życia, ale są mniej nasilone w starszym wieku. Ich przyczyną jest wzmożona aktywność melanocytów naskórkowych.

Plamy soczewicowate są małymi wykwitami wielkości kilku milimetrów. Występują w różnych odcieniach brązu po czerń. Pojawiają się w dzieciństwie, ale może ich przybywać w ciągu całego życia. Spowodowane są zwiększoną liczbą melanocytów w warstwie podstawnej naskórka, również ilość melaniny jest

większa zarówno w melanocytach, jak i w sąsiadujących keratynocytach. Tzw. plamy soczewicowate słoneczne występują u osób w średnim wieku, w miejscach ekspozycji na słońce.

Plamy koloru kawy z mlekiem (cafe au lait) występują u 2–10% populacji ludzi zdrowych, wyjątkowo na rękach. Mają różne odcienie brązu i okrągły lub owalny kształt. Są wyraźnie odgraniczone od skóry otaczającej. Spowodowane są zarówno zwiększoną liczbą melanocytów, jak i zwiększoną syntezą melaniny przez te melanocyty. Melanosomy są znacznych rozmiarów i są zbyt duże, by przechodzić z melanocytów do keratynocytów.

Hiperpigmentacja pozapalna występuje po zejściu np. łuszczycy, zmian polekowych czy ukąszeń owadów lub innych zmian skórnych przebiegających ze stanem zapalnym. Plamy pozapalne są wynikiem zwiększonej aktywności melanocytów.

Hiperpigmentacje skórne

Znamiona barwnikowe są częstymi zmianami skórnymi. Część z nich występuje w postaci plam, część jest wyniosła. Większość z nich pojawia się w okresie niemowlęcym, ale mogą ujawniać się później. Wyróżnia się różne znamiona w zależności od umiejscowienia tzw. komórek znamionowych.

Znamię Suttona jest znamieniem barwnikowym z otaczającym je rąbkiem depigmentacji, czyli braku barwnika. Często centralnie leżące znamię znika, a obwodowe przebarwienie repigmentuje. Zespół znamion atypowych jest zespołem, w którym występują liczne dobrze wybarwione plamy barwnikowe, zwykle o niejednorodnym zabarwieniu. Ich cechą charakterystyczną jest rumień, często stwierdzany w części obwodowej zmian. Powierzchnia plam może łuszczyć się lub bywa centralnie wzniesiona. Zespół jest dziedziczny i wiąże się ze znacznym ryzykiem rozwoju czerniaka złośliwego.

Znamię niebieskie ma charakterystyczny niebieskoszary lub niebieskoczarny kolor.

Czerniak złośliwy jest nowotworem skóry o dużej złośliwości. Powstaje on z melanocytów naskórka lub komórek znamionowych naskórka i skóry właściwej. Może on powstać w skórze niezmięnionej lub w obrębie znamion barwnikowych, głównie znamienia łączącego lub mieszanego. Przejście znamienia w nowotwór mogą sugerować następujące cechy: pojawienie się asymetrii kształtu, nieregularności brzegu znamienia, niejednorodności barwy i wyraźne powiększenie się zmiany, zwykle powyżej 6 mm. Również powinna zaniepokoić zmieniająca się powierzchnia, pojawienie się w obrębie zmiany guzków, złuszczenia, rozpadu lub krwawienia.

Co dalej?

Przebarwienia są trudne do usunięcia. W zależności od ich charakteru stosuje się różne metody. Zwykle piegi lub przebarwienia pozapalne można spróbować usunąć regularnym stosowaniem kremów na przebarwienia bądź pilingów (jednakże wróć one po ekspozycji na słońce). Znamiona usuwa się chirurgicznie. Jeżeli mamy wątpliwości co do rodzaju zmiany, lepiej klientkę wysłać do dermatologa.

*Dr n. med. Kamila Padlewska,
Specjalista dermatolog*